

Prædiken til 9. søndag efter trinitatis

Luk. 16,1-9

Jesus sagde også til disciplene: »Der var en rig mand, som havde en godsforvalter; om ham fik han underhånden at vide, at han ødslede hans ejendom bort. Så tilkaldte han forvalteren og spurgte: Hvad er det, jeg hører om dig? Aflæg regnskab for din forvaltning, for du kan ikke længere være forvalter. Men forvalteren spurgte sig selv: Hvad skal jeg gøre, nu da min herre tager min stilling fra mig? Grave har jeg ikke kræfter til, tigge skammer jeg mig ved. Nu ved jeg, hvad jeg vil gøre, for at folk skal tage imod mig i deres huse, når jeg bliver sat fra bestillingen. Han kaldte så sin herres skyldnere til sig én for én og spurgte den første: Hvor meget skylder du min herre? Hundrede ankre olie, svarede han. Forvalteren sagde: Her er dit gældsbevis, sæt dig straks ned og skriv halvtreds! Derefter spurgte han en anden: Og du, hvor meget skylder du? Hundrede tønder hvede, svarede han. Til ham sagde forvalteren: Her er dit gældsbevis, skriv firs!« Og Herren roste den uærlige forvalter, fordi han havde handlet klogt. For denne verdens børn handler langt klogere over for deres egne, end lysets børn gør. »Jeg siger jer: Skaf jer venner ved hjælp af den uærlige mammon, for at de, når den slipper op, kan tage imod jer i de evige boliger.« Luk 16,1-9

Nogle skønlitterære forfattere har en evne

til at belyse nutidige problemstillinger ved at fortælle en historie, som foregår længere tilbage i tiden. De kan derved opnå at fortælle om noget, der angår os alle. Noget, som er alment menneskeligt uafhængigt af tid og sted.

Sådan lykkes det Ida Jessen i romanerne *En ny tid* og *Doktor Bagges anagrammer* at fortælle både om livet i den lille landsby Thyregod ved Give i de første 30 år af 20. århundrede og om den ensomhed, som mange mennesker, der er født i 20. og 21. århundrede, erfarer og lider under.

Ensomheden kan trives i et ægteskab, fortæller romanerne. Men som regel er ensomheden forårsaget af, at ingen knytter tætte relationer til en bestemt person i fællesskabet. Den kvindelige hovedperson i romanerne mister sin mand efter mere end tyve års ægteskab. Det gør hende ensom – naturligvis. Men det var hun på en måde i forvejen. Hun havde relationer til andre. Til mange andre. Alligevel var hun ensom. Det får hende til først at spørge og derefter at formulere, hvad ”det fælles er”.

”Det er arbejde og kærlighed”, siger hun. Hun forsætter: ”Men det er også at stå uden for det fælles. Nogen skal vise, hvad det er.

Nogen skal vide det. Jeg synes egentlig, det er en udmærket trøst”.

Her siger hun noget afgørende. Et fællesskab har to sider. En indre og en ydre. Nogle skal vise den indre side, ved ikke at forholde sig synderligt til dem udenfor eller ved bevidst at udelukke dem. Dem uden for fællesskabet véd, at de ikke er med i det. Hvorfor er det en trøst, som hun siger? Jeg tror, at det er, fordi der ligger en frihedens mulighed udenfor. Frihed til at indgå i mulige fællesskaber, hvis arbejde eller kærlighed skulle vise sig. Men vi véd, at det kan være meget smertefuldt og ulykkeligt at erfare, at man ikke er med i et fællesskab. Man kan føle sig udelukket og bestemt ikke fri der- ved.

I den lignelse, vi har hørt i dag, er der noget gådefuldt. Lignelser er altid billeder på Guds rige. Det åbner for at forstå denne lignelse på i hvert fald to måder.

Den første mulighed er at forstå vores eget liv som godsforvalterens. Vi har jo alle fået livet givet. Mange mennesker - først og fremmest familie og venner - er blevet betroet os. Det er tilværelsen, eller - som jeg hellere vil formulere det - det er det af Gud givne dyrebare liv, der er os betroet. Der er en meget stor binding i at få noget betroet. Man kan opfatte det som et fangenskab, som en ufrihed. Sådan er der mange, der føler.

Det er dette brud med det givne i en bestemt form, som Ida Jessen digter om i de to romaner, jeg omtalte. Kærligheden og arbejdet tvinger. Af tvangen fødes en trang til frihed. En trang til at stå et andet sted. Med Ida Jessens formulering: at vide om fællesskabet, og at stå uden for det.

Denne trang til frihed, som enhver af os bærer på, kan vi se udfoldet på mangfoldige måder i Europas historie. Reformationen, som vi fejrede for et par år siden, er ét eksempel derpå. Den samtidige renæssance med dens opfindelser og tænkning, digtning og musik er et andet eksempel på et brud med fællesskabet og dannelsen af noget nyt. Opdagelsesrejserne, som tog fart fra Spanien, Portugal og Italien i de samme årtier, som Luther kæmpede med Den romersk-katolske kirke, var også et brud med fællesskabet og en søgen efter noget nyt. På samme måde er det med de perioder: barok, oplysningstid, rationalisme, romantik, realisme, kulturkritik, som videnskab, erhvervsliv og kultur har gennemløbet siden og alle de strømninger i 20. århundrede, der har skabt vores fundament på godt og ondt.

Fællesskaberne udvider og breder sig. Nogen træder ud. Andre skubbes ud. Og noget nyt kommer til. Vi ser det så tydeligt i det opbrud, vi lever midt i. Den måde, nationerne efter afslutningen af 2. verdenskrig organiserede stater, alliancer og udvikling på, har måske haft sin tid, siger nogle. Nogle skubbes eller træder ud af fællesskaber.

Jesu lignelse fortæller om det. En godsforvalter begår underslæb og mister jobbet. Det sidste er logisk. Men det er jo en variation af den gamle beretning om syndefaldet, hvor Adam og Eva blev drevet ud af Edens have. Den historie kender vi alle, fordi vi gentager den igen og igen. Ikke altid af ond vilje, men fordi det er et vilkår i vores liv, at der er forskel.

Ida Jessen har fat i denne forskel i sin måde at tale om fællesskab på som kærlighed og

arbejde. Hvis vi skal oversætte det til kristne grundbegreber, er det nåde og synd. Det er vilkåret, som alt menneskeliv leves på.

Derfor kan vi forstå vores evangelium eller lignelse i dag sådan, at hvis vi synder eller bedrager som godsforvalteren, smides vi ud af fællesskabet med Gud og går fortabt. Det er vist den almindelige måde at forstå den på. Desværre så går vi glip af pointen. Den pointe som evangeliet, det gode budskab er. Dermed er vi fremme ved en anden måde at forstå lignelsen på, som stadig handler om Guds rige. Pointen er nemlig, at vi alle er som den utro og bedrageriske godsforvalter. Ingen af os kan undlade at synde. Synden er at sætte forskelle. Og vores verden hviler på en lang række af forskelle: Liv og død, lys og mørke, sandhed og løgn etc.

Ingen af os kan komme ud over disse forskelle. Og vi kan ikke på nogen måde fortjene os til ved gode gerninger eller lignende at komme ud over dette vilkår. Derfor er det eneste fornuftige at gøre, som godsforvalteren gør. Han skaffer sig venner. Han opfører sig sådan, at han tilfører andre bedre vilkår, lettelser i livet og forsoning.

Det er derfor, han bliver fremhævet af Jesus. Jesus fortæller jo, understreger jeg igen, en lignelse, et billede på Guds rige. Guds rige er ikke fordømmelsen men tilgivelsen. Lignelsen fortælles ikke for at gøre os bange eller for at true os. Den fortælles for at glæde os, berige os, skænke os et nye fællesskab, skænke os kærlighed og arbejde. Spørger du nu, hvad du skal gøre, eller hvordan du skal leve, så er svaret, at du skal sørge for, at andre bliver befriet for deres skyld og skyldfølelse. Hvor du kan være forsonen-

Redaktion

Valgmenighedspræst
Margrethe Dahlerup Koch
V. Strandbjerg 32
6950 Ringkøbing
mdkoch@mail.dk

Sognepræst
Søren Jensen
Byløkken 27
8240 Risskov
sjen@km.dk

Søndagslæsning
udkommer hver uge på
www.grundtvig.dk
– hvor man også
kan tilmelde sig
elektronisk nyhedsbrev
om Søndagslæsning

Grundtvigsk Forum
Farvergade 27
1463 København K
Telefon 3373 2800
vartov@vartov.dk

de og tilgivende, overbærende og undlade at bære nag, der skaffer du lettelse for andres liv. Bag om ryggen på dig skænker du andre lys, liv og håb. Måske kan de derved se, at Gud ikke er en vred og straffende Gud.

For Gud er lys, som Johannes skildrede i det brev, jeg læste et brudstykke af fra alteret. Der er ikke mørke i ham. Der er ingen vrede eller fordømmelse. Der er en vilje til at forsones og hele forholdet mellem skaber og skabning. Det kan vi ikke gøre. Det må Gud selv gøre. Og det er sket ved Jesus Kristus. Han er Gud i menneskelig skikkelse. Det overgår al forstand. Ligesom det overgår al forstand, at Gud er i de ord, der lyder til os ved dåben, i evangeliet og prædikenen, i salmerne, musikken og sidst med ikke mindst i nadveren og vores bønner.

Derfor er det, at vi kan og skal leve ved at bære hinandens byrder. Leve ved at leve for hinanden og ikke for vor egen skyld. Det fælles er jo med Ida Jessens ord kærlighed og arbejde. Det fælles deler vi. Med Jesu ord er det fælles synd og nåde. Det deler vi med ham, med Gud. Han, der er lys og ikke har mørke i sig.

Johannes skriver et andet sted i det brev, vi har hørt et brudstykke af i dag, og det kan stå som konklusionen på lignelsen: ”Se, hvor stor kærlighed Faderen har vist os, at vi må kaldes Guds børn, og vi er det!

Amen

Poul Henning Bartholin

Aarhus Domkirke

Salmer:

753, 446, 385, 379, 439, 461, 696